6. Τό ἄρθρο 37 ἀφορᾶ μόνο τίς δραστηριότητες ἐκεῖνες πού συνδέονται ἀπό τήν φύση τους μέ τήν ἐπιτέλεση τῆς εἰδικῆς λειτουργίας τοῦ σχετικοῦ μονοπωλίου. Ἑπομένως, τό ἄρθρο αὐτό δέν ἐφαρμόζεται στίς διατάξεις τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου πού δέν ἀφοροῦν τήν ἐπιτέλεση τῆς εἰδικῆς λειτουργίας αὐτῆς, ὅπως εἶναι οἱ διατάξεις περί ἀπαλλαγῆς ἤδη φορολογηθέντων οἰνοπνευματωδῶν.

7. Τό ἄρθρο 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μεταξύ τῆς ΕΟΚ καί τῆς Ἑλλάδος ἐπιτελεῖ, στό πλαίσιο τῆς συμφωνίας αὐτῆς, τήν ἴδια λειτουργία ὅπως τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης καί περιλαμβάνεται μεταξύ τῶν διατάξεων πού εἶχαν ὡς σκοπό νά προετοιμάσουν τήν εἴσοδο τῆς Ἑλλάδος στήν Κοινότητα μέ τήν δημιουργία μιᾶς τελωνειακῆς ἑνώσεως, μέ τήν ἐναρμόνιση τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς, μέ τήν θέσπιση τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐργαζομένων καί μέ ἄλλα μέτρα προοδευτικῆς προσαρμογῆς στίς ἀπαιτήσεις τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου.

Κατά συνέπεια, ἀπό τήν διατύπωση, τοῦ προαναφερθέντος ἄρθρου 53 παράγραφος 1 καί ἀπό τό ἀντικείμενο καί τήν φύση τῆς συμφωνίας συνδέσεως στήν ὁποία τό ἄρθρο αὐτό ἀνήκει συνάγεται ὅτι ἀντίκειται στήν διάταξη αὐτή ἡ ἐθνική ρύθμιση ἀπαλλαγῶν, σύμφωνα μέ τήν ὁποία τά ἐγχώρια οἰνοπνευματώδη τυγχάνουν εὐνοϊκότερας φορολογικῆς μεταχειρίσεως ἀπό αὐτά πού εἰσάγονται ἀπό τήν Ἑλλάδα. Ἡ διάταξη αὐτή περιέχει μία σαφή καί ρητή ὑποχρέωση, ἡ ἐκτέλεση καί τά ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας δέν ἐξαρτῶνται ἀπό τήν ἔκδοση ἄλλης μεταγενεστέρας πράξεως. Ὑπό τίς προϋποθέσεις αὐτές, πρέπει νά θεωρηθεῖ ὅτι τό ἄρθρο 53 παράγραφος 1 ἔχει ἄμεση ἐφαρμογή ἀπό τήν ἀρχή τοῦ τρίτου ἔτους μετά τήν ἔναρξη τῆς ἰσχύος τῆς συμφωνίας, ὁπότε ἔπρεπε δυνάμει τοῦ τρίτου ἐδαφίου νά ἔχουν καταργηθεῖ ὅλα τά μέτρα πού ἀντέκειντο στήν διάταξη αὐτή.

Στήν ὑπόθεση 17/81,

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο αἴτηση τοῦ Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου πρός τό Δικαστήριο, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, μέ τήν ὁποία ζητεῖται, στό πλαίσιο τῆς ἐκκρεμοῦς διαφορᾶς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου αὐτοῦ μεταξύ

PABST & RICHARZ KG, πού ἐδρεύει στό Elsfleth,

καί

HAUPTZOLLAMT (Κεντρικοῦ Τελωνείου) OLDENBURG,

παρεμβαίνουσα:

OBERFINANZDIREKTION HANNOVER (Ἀνωτέρα Διεύθυνση Οἰκονομικῶν Ἀνοβέρου),

ἡ ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῶν ἄρθρων 37 καί 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, τοῦ ἄρθρου 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μεταξύ τῆς ΕΟΚ καί τῆς Ἑλλάδος, καθώς καί τῶν ἄρθρων 92 ἐπ. τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐφαρμογή ὁρισμένων διοικητικῶν μέτρων σχετικά μέ τήν ἐκτέλεση τοῦ γερμανικοῦ νόμου τῆς 8ης Ἀπριλίου 1922 περί τοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος (Branntweinmonopolgesetz),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρῶτο τμῆμα)

συγκείμενο ἀπό τούς G. Bosco, πρόεδρο τμήματος, A. O'Keeffe καί T. Koopmans, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: S. Rozès
γραμματεύς: P. Heim

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐξέλιξη τῆς διαδικασίας καί οἱ παρατηρήσεις πού διετυπώθησαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς ΕΟΚ συνοψίζονται ὡς ἑξῆς:

I — Πραγματικά περιστατικά καί διαδικασία

1. Σύμφωνα μέ τόν γερμανικό νόμο τῆς 8ης Ἀπριλίου 1922 περί τοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, ὅπως ἔχει ἐπανειλημμένως τροποποιηθεῖ, τό οἰνόπνευμα ὑπόκειται σέ φόρο καταναλώσεως, πού εἰσπράττεται μέ τρεῖς διαφορετικές μορφές:

α) Τό οἰνόπνευμα ἐγχωρίου παραγωγῆς πρέπει, σύμφωνα μέ τόν νόμο, κατ' ἀρχήν νά παραδίδεται στήν ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου ἔναντι ὁρισμένης τιμῆς ἐξαγορᾶς (Branntweinübernahmepreis), πού ὑπολογίζεται μέ ἀναγωγή στήν τιμή βάσεως (Branntweingrundpreis), πού καθορίζει ἡ διοίκηση τοῦ μονοπωλίου. Τό οἰνόπνευμα αὐτό «τοῦ μονοπωλίου» ὑπόκειται, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 84 τοῦ νόμου, στόν φόρο οἰνοπνεύματος (Branntweinsteuer) καί διατίθεται στό ἐμπόριο ἀπό τήν ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου στήν «κανονική τιμή πωλήσεως» (regelmäßiger Verkaufspreis), πού σχηματίζεται ἀπό τό ποσό τῆς τιμῆς ἐξαγορᾶς, ἀπό τόν φόρο οἰνοπνεύματος καί ἀπό τά ἔξοδα διοικήσεως καί ἐκμεταλλεύσεως τοῦ μονοπωλίου. Τό τελευταῖο αὐτό στοιχεῖο ἀποτελεῖ τό «τελικό στοιχεῖο τῆς τιμῆς» (Preisspitze).

β) Τό οἰνόπνευμα πού ἀπαλλάσσεται ἀπό τήν ὑποχρέωση παραδόσεως στήν ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου ἤ πού, κατά παράβαση τῆς ὑποχρεώσεως αὐτῆς, δέν παραδίδεται, ὑπόκειται, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 78 τοῦ νόμου, στόν πρόσθετο φόρο οἰνοπνεύματος (Branntweinaufschlag). Τό ποσό κατά τό ὁποῖο ὁ πρόσθετος αὐτός φόρος ὑπερβαίνει τόν φόρο οἰνοπνεύματος ἀποτελεῖ τό ὑπερβάλλον τοῦ προσθέτου φόρου οἰνοπνεύματος (Branntweinaufschlagspitze).

γ) Τό εἰσαγόμενο οἰνόπνευμα ὑπόκειται, σύμφωνα μέ τά ἄρθρα 151 καί 152 τοῦ νόμου, στόν ἐξισωτικό φόρο μονοπωλίου (Monopolausgleich), πού ἀντιστοιχεῖ στήν διαφορά μεταξύ τῆς «κανονικῆς τιμῆς πωλήσεως» καί τῆς τιμῆς βάσεως τοῦ οἰνοπνεύματος τοῦ μονοπωλίου. Τό ποσό κατά τό ὁποῖο ὁ ἐξισωτικός φόρος μονοπωλίου ὑπερβαίνει τόν φόρο οἰνοπνεύματος ἀντιπροσωπεύει τό ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου Monopolausgleichspitze).

Ἀπό τήν διάταξη περί παραπομπῆς προκύπτει ὅτι κατά τήν διάρκεια τῆς περιόδου ἀπό 1ης Ἰανουαρίου 1972 μέχρι 17 Μαρτίου 1976, ὁ φόρος οἰνοπνεύματος (Branntweinsteuer) ἀνήρχετο κατ' ἀρχήν σέ 1 500 γερμανικά μάρκα (DM) ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης. Ὁ πρόσθετος φόρος οἰνοπνεύματος (Branntweinaufschlag), πού ἐπεβάλλετο βάσει προοδευτικοῦ συντελεστοῦ, ὑπερέβαινε ἐν γένει τά 1 500 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης, ἀλλά ὑπό ὁρισμένες προϋποθέσεις ἦταν σημαντικά κατώτερος ἀπό τό ποσό αὐτό. Ὁ ἐξισω-

τικός φόρος μονοπωλίου (Monopolausgleich) ὑπερέβαινε κατ' ἀρχήν τόν φόρο οἰνοπνεύματος τῶν 1 500 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης. Κατά τήν 1η Ἰανουαρίου 1976 τό ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου (Monopolausgleichspitze) ἀνήρχετο σέ 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης.

Δυνάμει τοῦ νόμου περί τοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, ἡ ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου ἔχει τό μονοπώλιο εἰσαγωγῆς οἰνοπνευματωδῶν. Μετά ὅμως τίς ἀποφάσεις τοῦ Δικαστηρίου τῆς 3ης Φεβρουαρίου 1976 (Manghera, 59/75, Slg. σ. 91) καί τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1976 (Rewe, 45/75, Slg. σ. 181 καί Miritz, 91/75, Slg. σ. 217), ἡ διοίκηση αὐτή δέν ἐπεκαλεῖτο πλέον τό μονοπώλιο εἰσαγωγῆς οἰνοπνευματωδῶν ἀπό τά Κράτη μέλη τῆς ΕΟΚ.

Ἡ ἀλλαγή αὐτή πρακτικῆς εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα φθηνότερες εἰσαγωγές, ὁπότε ἡ ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου ὑπεχρεώθη νά μειώσει τίς τιμές πωλήσεως πού καθόριζε γιά τό οὐδέτερο οἰνόπνευμα, ἀρχικά κατά 150 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης, κατόπιν δέ κατά ἐπί πλέον ποσά. Ἀντίθετα, διετήρησε τίς τιμές ἀγορᾶς πού πλήρωνε στούς παραγωγούς οἱ ὁποῖοι παραδίδουν στήν ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου τήν παραγωγή τους. Τό ἔλλειμμα πού ἐδημιουργήθη κατ' αὐτόν τόν τρόπο ἐκαλύφθη ἀπό τόν γενικό κρατικό προϋπολογισμό, μέ μία αὔξηση τοῦ γενικοῦ συντελεστοῦ φορολογήσεως τοῦ οἰνοπνεύματος. Πράγματι, μέ τόν νόμο τῆς 2ας Μαΐου 1976, πού τροποποιοῦσε τόν νόμο περί τοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, οἱ τρεῖς μορφές τοῦ φόρου καταναλώσεως οἰνοπνεύματος ηὐξήθησαν, ἀναδρομικῶς ἀπό τίς 18 Μαρτίου 1976, κατά τό αὐτό ποσό τῶν 150 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης καί ἔτσι ἀνῆλθαν στά 1 650 DM. Συγχρόνως κατηργήθη ἡ εἴσπραξη τοῦ ὑπερβάλλοντος τοῦ προσθέτου φόρου οἰνοπνεύματος καί τοῦ ὑπερβάλλοντος τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου (Monopolausgleichspitze).

Γιά νά διευκολύνει τήν καλύτερη προσαρμογή τῶν παραγωγῶν, παρασκευαστῶν καί εἰσαγωγέων στίς νέες συνθῆκες τῆς ἀγορᾶς καί στό νέο νομικό καθεστώς, ὁ ὁμοσπονδιακός Ὑπουργός Οἰκονομικῶν ἔλαβε διάφορα διοικητικά μέτρα.

Συγκεκριμένα, θέσπισε, μέ τίς ἐγκυκλίους τῆς 23ης Μαρτίου, 15ης Ἀπριλίου καί 1ης Ἰουλίου 1976, μιά ρύθμιση ἀπαλλαγῶν γιά τό οἰνόπνευμα πού ἦταν ἀποθηκευμένο σέ ἰδιωτικές ἀποθῆκες οἰνοπνεύματος (Branntweineigenlager) καί σέ ἀποθῆκες τελωνείου (Zollager) καί γιά τό ὁποῖο ὑπῆρχε ἀναβολή καταβολῆς φόρου μέχρι τίς 22 Φεβρουαρίου 1976, ἐκτός ἀπό τίς ποσότητες πού εἶχαν ἐξέλθει ἀπό τίς ἀποθῆκες μέχρι τίς 17 Μαρτίου 1976.

Στήν διάταξη περί παραπομπῆς διευκρινίζεται ὅτι γιά τό οἰνόπνευμα πού ἦταν ἀποθηκευμένο στίς ἰδιωτικές ἀποθῆκες οἰνοπνεύματος καί στίς ἀποθῆκες τοῦ τελωνείου εἶχε ἤδη εἰσπραχθεῖ κατά τήν ἐναποθήκευση τό ὑπερβάλλον τοῦ προσθέτου φόρου οἰνοπνεύματος ἤ τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου, ἐφ' ὅσον ὠφείλοντο. Ἀντίθετα, τό ὑπόλοιπο μέρος τοῦ προσθέτου φόρου οἰνοπνεύματος καί τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου, στό ὁποῖο περιελαμβάνετο τό ποσό τῶν 1 500 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης, πού ἀντιστοιχοῦσε στό φόρο οἰνοπνεύματος, δέν εἰσεπράττετο παρά κατά τήν ἔξοδο τοῦ οἰνοπνεύματος ἀπό τήν ἀποθήκη.

Στίς ἰδιωτικές ἀποθῆκες οἰνοπνεύματος λοιπόν εὑρίσκοντο κατά τό χρονικό σημεῖο τῆς αὐξήσεως τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν ἀποστάγματα ἐγχωρίας παραγωγῆς καί ἀποστάγματα εἰσαγωγῆς, τά ὁποῖα εἶχαν ἤδη ἐπιβαρυνθεῖ ἀπό τά ὑπερβάλλοντα τῶν φόρων, καθώς καί ἀποστάγματα τά ὁποῖα δέν εἶχαν ἀκόμα ἐπιβαρυνθεῖ, δηλαδή αὐτά πού προήρχοντο ἀπό τήν ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου.

Βάσει τῆς ἀνωτέρω ρυθμίσεως ἀπαλλαγῶν, ὅλα τά ἀποστάγματα πού εὑρίσκοντο στίς ἰδιωτικές ἀποθῆκες κατά τήν ἡμερομηνία ἀναφορᾶς, στά ὁποῖα περιελαμβάνοντο καί τά ἀποστάγματα πού δέν εἶχαν ἀκόμα ἐπιβαρυνθεῖ καί προήρχοντο ἀπό τήν ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου, ἔτυχαν ἀπαλλαγῶν κατά δύο τρόπους.

Τά ἀποστάγματα πού ἦσαν ἀποθηκευμένα κατά τήν ἡμερομηνία ἀναφορᾶς ἔτυχαν ἀρχικά κατ' ἀποκοπήν ἀπαλλαγῆς 80 DM κατά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης, ὥστε νά ἀντισταθμισθεῖ τό ὑπερβάλλον τοῦ προσθέτου φόρου οἰνοπνεύματος καί τό ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου πού εἶχαν εἰσπραχθεῖ κατά τό χρόνο

τῆς ἐναποθηκεύσεως. Στήν πραγματικότητα ὅμως, τά ὑπερβάλλοντα εἶχαν κυμανθεῖ μετά τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1975 μεταξύ 16,05 DM καί 99,54 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης.

Στήν συνέχεια στούς ἰδιοκτῆτες τῶν ἰδιωτικῶν ἀποθηκῶν οἰνοπνεύματος ἐχορηγήθη ἀπαλλαγή 70 DM κατά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης γιά τόν τεκμαιρόμενο κύκλο ἐργασιῶν τους δύο μηνῶν, ὥστε νά ἐξαιρεθοῦν ἐν μέρει ἀπό τήν αὔξηση τῶν φόρων ἀπό τίς 18 Μαρτίου 1976.

Ἡ τελευταία αὐτή ἀπαλλαγή ἐχορηγήθη καί στούς ἰδιοκτῆτες τῶν ἀποθηκῶν τελωνείου, ἀλλά ἡ ρύθμιση δέν προέβλεψε τήν ἀντιστάθμιση τῶν ὑπερβαλλόντων πού εἶχαν καταβληθεῖ γιά τά ἀποθέματα οἰνοπνεύματος πού εὑρίσκοντο στίς ἀποθῆκες τελωνείου.

Σύμφωνα μέ τήν ἐγκύκλιο τῆς 15ης Ἀπριλίου 1976, οἱ ἀπαλλαγές ἐχορηγήθησαν διά συμψηφισμοῦ πρός τούς φόρους πού ὠφείλοντο γιά τούς μῆνες μετά τόν Ἀπρίλιο 1976, ἤ δι' ἀπ' εὐθείας καταβολῆς, ὅπου ὁ συμψηφισμός δέν ἦταν δυνατός.

Σύμφωνα μέ τήν διάταξη περί παραπομπῆς, ἡ γερμανική ὁμοσπονδιακή κυβέρνηση δέν κοινοποίησε στήν Ἐπιτροπή τήν ρύθμιση ἀπαλλαγῶν, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 93 παράγραφος 3 τῆς συνθήκης ΕΟΚ.

Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς διοικήσεως, οἱ ἀπαλλαγές πού ἐχορηγήθησαν βάσει τῶν ἀνωτέρω ἐγκυκλίων ἀντεπροσώπευαν συνολικῶς ποσό 72 ἑκατομμυρίων DM καί ἀφοροῦσαν 800 περίπου ἰδιοκτῆτες ἰδιωτικῶν ἀποθηκῶν οἰνοπνεύματος καί ἄγνωστο ἀριθμό ἰδιοκτητῶν ἀποθηκῶν τελωνείου.

2. Ἡ ἑταιρία Pabst & Richarz, προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη, ἐκμεταλλεύεται ἕνα ἀποστακτήριο παραγωγῆς ἀποστάγματος οἴνου. Διαθέτει μία ἰδιωτική ἀποθήκη οἰνοπνεύματος καί μία δεξαμενή ἀποθηκεύσεως (Tanklager), πού εὑρίσκεται ὑπό τελωνειακό ἔλεγχο.

Κατά τήν ἡμερομηνία ἀναφορᾶς, ἡ δεξαμενή ἀποθηκεύσεως περιεῖχε 13 278 ἑκατόλιτρα αἰθυλικῆς ἀλκοόλης πρώτου ἀποστάγματος, ἑνός προϊόντος δηλαδή πού ἀποτελεῖ τό τελευταῖο στάδιο πρίν ἀπό τό ἀπόσταγμα οἴνου. Τό πρῶτο ἀπόσταγμα προήρχετο ἀπό Κράτη μέλη τῆς ΕΟΚ (Γαλλία καί Ἰταλία), καθώς καί ἀπό τήν Ἑλλάδα. Κατά τήν ἐναποθήκευση ἡ ἑταιρία Pabst & Richarz εἶχε καταβάλει τό ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου ὕψους 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης. Ὁ φόρος αὐτός τῆς ἐπεστράφη σύμφωνα μέ τήν ρύθμιση ἀπαλλαγῶν.

Ἡ ἐπιχείρηση Pabst & Richarz ζητεῖ μέ τήν προσφυγή πού ἤσκησε ἐνώπιον τοῦ Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου πρόσθετη ἀπαλλαγή ὕψους 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης γιά τήν ποσότητα πρώτου ἀποστάγματος πού εὑρίσκετο στήν δική της δεξαμενή ἀποθηκεύσεως. Γιά νά στηρίξει τό αἴτημά της, ἰσχυρίζεται ὅτι προσκρούει στήν ἀρχή τῆς ἰσότητος τό γεγονός ὅτι τά ἀποστάγματα πού εἶχαν ἀγορασθεῖ ἀπό τήν ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου, τά ὁποῖα δέν εἶχαν ἀκόμη ἐπιβαρυνθεῖ καί εὑρίσκοντο στίς ἰδιωτικές ἀποθῆκες κατά τήν ἡμερομηνία ἀναφορᾶς, ἔτυχαν ἀπαλλαγῆς ὕψους 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης, ἐνῶ δέν ἐχορηγήθη στήν ἴδια καμμία παρόμοια ἀπαλλαγή. Πράγματι, σέ ἀντίθεση μέ τήν ἐπιστροφή πού τῆς ἐχορηγήθη, ἡ ἀπαλλαγή τοῦ οἰνοπνεύματος «μονοπωλίου» δέν ἀντιστάθμιζε καμμία ἀνάλογη προγενέστερη ἐπιβάρυνση πού νά εἶχε εἰσπραχθεῖ μέ τήν μορφή τοῦ ὑπερβάλλοντος τοῦ προσθέτου φόρου οἰνοπνεύματος ἤ τοῦ ὑπερβάλλοντος τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου, καί ἐπομένως τό οἰνόπνευμα πού εἶχε πωλήσει ἡ ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου εὑρίσκετο ὑπό εὐνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς, δηλαδή ἐπεβαρύνετο κατά 80 DM λιγότερο ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης.

Τό Hauptzollamt ἀντίθετα θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀπαλλαγή πού ἐχορηγήθη στήν ἑταιρία Pabst & Richarz μέ τήν ἐπιστροφή τοῦ ὑπερβάλλοντος τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου ἦταν ἐπαρκής. Μεγαλύτερη ἀπαλλαγή δέν προεβλέπετο ἀπό τίς ἐγκυκλίους καί οὔτε ἄλλωστε ἦταν δικαιολογημένη.

3. Μέ διάταξη τῆς 31ης Ὀκτωβρίου 1980, τό Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου, IV τμῆμα, ἀπεφάσισε, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, νά ἀναβάλει τήν ἔκδοση τῆς ἀποφάσεώς του, μέχρις ὅτου τό Δικαστήριο ἀποφανθεῖ, μέ προδικαστική ἀπόφαση, ἐπί τῶν ἀκολούθων ἐρωτημάτων:

1) Ἔχουν τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί τό ἄρθρο 53 παράγραφος 1 τῆς

συμφωνίας συνδέσεως μεταξύ τῆς ΕΟΚ καί τῆς Ἑλλάδος ἤ τό ἄρθρο 37 τῆς συνθήκης ΕΟΚ τήν ἔννοια ὅτι ἕνα κρατικό μέτρο, τό ὁποῖο, σέ συνδυασμό μέ μία αὔξηση τῶν φόρων οἰνοπνεύματος καί μέ τήν χορήγηση ἐνισχύσεως σέ ὁρισμένους ἐγχωρίους οἰνοπνευματοποιούς γιά τά οἰνοπνευματώδη πού ἔχουν διαθέσιμα κατά τόν χρόνο λήψεως τοῦ ἐν λόγω μέτρου καί τά ὁποῖα δέν ἔχουν ἀκόμη ἐπιβαρυνθεῖ μέ φόρο, διατάσσει τήν χορήγηση ἀπαλλαγῆς στό πλαίσιο τοῦ συστήματος ἐπιβολῆς τοῦ φόρου, πρέπει νά κριθεῖ μέ γνώμονα τίς διατάξεις αὐτές, ἤ ἡ ἀπαλλαγή αὐτή πρέπει νά κριθεῖ μέ γνώμονα τίς διατάξεις περί ἐνισχύσεων τῶν ἄρθρων 92 ἐπ. τῆς συνθήκης ΕΟΚ;

2) Σέ περίπτωση πού ἔχουν ἐφαρμογή οἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 37 καί/ἤ 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί τοῦ ἄρθρου 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως:

Οἱ διατάξεις αὐτές ἔχουν τήν ἔννοια ὅτι παρέχουν στόν εἰσαγωγέα τό δικαίωμα νά ζητήσει τήν ἀπαλλαγή ἀπό φόρους καταναλώσεως τῶν εἰσαγομένων οἰνοπνευματωδῶν ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη κατά τό ἴδιο μέτρο πού ἀπαλλάσσονται τά ἐγχώρια οἰνοπνευματώδη 6άσει γενικῶν διοικητικῶν διατάξεων, καί μάλιστα ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἄν τό μέτρο ἀπαλλαγῆς χαρακτηρίζεται κατά τό ἐθνικό δίκαιο ὡς ἐπιδότηση ἤ ὡς μέτρο φορολογικῆς ἐπιεικείας καί ἀπό τό ἄν τό μέτρο ἀπαλλαγῆς εἶναι κατά τό ἐθνικό δίκαιο νόμιμο ἤ παράνομο;

3) Σέ περίπτωση πού ἔχουν ἐφαρμογή οἱ διατάξεις περί ἐνισχύσεων:

Ἡ γενική ἀρχή τῆς ἰσότητος πού ἰσχύει στό κοινοτικό δίκαιο παρέχει στόν εἰσαγωγέα ἑνός ἐμπορεύματος τό δικαίωμα νά ζητήσει τήν χορήγηση ἐπιδοτήσεων γιά τά οἰνοπνευματώδη πού εἰσάγει ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη κατά τό ἴδιο μέτρο πού χορηγοῦνται σέ ἄλλους εἰσαγωγεῖς ἤ ἐγχωρίους οἰνοπνευματοποιούς ἤ ἐμπόρους οἰνοπνεύματος;

4. Στό σκεπτικό τῆς διατάξεως περί παραπομπῆς τό Finanzgericht διευκρινίζει ὅτι γιά τήν διατύπωση τῶν προδικαστικῶν ἐρωτημάτων ἐ6ασίσθη στούς ἀκόλουθους νομικούς συλλογισμούς:

Τό ἐθνικό δικαστήριο εἶναι τῆς γνώμης ὅτι ἡ ρύθμιση ἀπαλλαγῶν ἐμφανίζεται στό γερμανικό δίκαιο ὡς μέτρο φορολογικῆς ἐπιεικείας κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 131 τοῦ Reichsabgabenordnung (φορολογικοῦ κώδικος). Σέ μία ἀπόφαση τῆς 31ης Ὀκτω6ρίου 1980 (IV 51/77 N), τό Finanzgericht ἔκρινε ὅτι ἡ ρύθμιση ἀπαλλαγῶν προσέκρουε στήν διάταξη αὐτή, ἐπειδή δέν ἐπρόκειτο γιά διοικητική παρέμ6αση σέ συγκεκριμένες περιπτώσεις, ἀλλά γιά γενική ρύθμιση πού ὑπερέ6αινε τά ὅρια τῆς νομίμου ἁρμοδιότητος τῆς διοικήσεως. Τό Bundesfinanzhof πάντως, σέ μία ἀπόφαση τῆς 1ης Ἀπριλίου 1980 (VII R 17/78), χαρακτήρισε τήν ρύθμιση ἀπαλλαγῶν ὡς μέτρο ἐπιδοτήσεως κατά τό γερμανικό δίκαιο.

Τό Finanzgericht 9εωρεῖ ἐξ ἄλλου ὅτι τό ζήτημα τοῦ νομικοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς ρυθμίσεως ἀπαλλαγῶν κατά τό γερμανικό δίκαιο δέν ἔχει σημασία ὡς πρός τήν ἐφαρμογή τῶν διατάξεων τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου τῶν ὁποίων γίνεται ἐπίκληση. Ἀκόμη καί ἄν πρόκειται γιά καθαρά διοικητικές διατάξεις, ἡ ρύθμιση ἀπαλλαγῶν παρα6αίνει τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ ἤ τό ἄρθρο 53 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μέ τήν Ἑλλάδα, καθ' ὅσον ἡ φορολογική ἐπιβάρυνση γιά τούς ἰδιοκτῆτες ἰδιωτικῶν ἀποθηκῶν οἰνοπνεύματος, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἀποθηκεύσει στίς ἀποθῆκες τους ἀποστάγματα πού προήρχοντο ἀπό τήν ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου, μειώθηκε κατά τό ποσό τῶν 80 DM κατά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης, ἐνῶ στήν ἑταιρία Pabst & Richatz δέν

έγινε ή ανάλογη μείωση του φόρου γιά τά αποστάγματα πού είχε εισαγάγει.

Όσον αφορά τό πρώτο απόσταγμα πού προήρχετο από τήν Ελλάδα, τό εθνικό δικαστήριο είναι της γνώμης ότι οί αρχές πού εξαγγέλλονται στήν απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Μαρτίου 1979 (Hansen κατά Hauptzollamt Flensburg, 91/78, Slg σ. 935), σέ σχέση μέ τό άρθρο 2 παράγραφος 1 της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 1970, περί της συνδέσεως των υπερποντίων χωρών καί εδαφών μέ τήν ΕΟΚ, εφαρμόζονται καί γιά τό άρθρο 53 παράγραφος 1 της συμφωνίας συνδέσεως μεταξύ ΕΟΚ καί Ελλάδος.

Κατόπιν, τό δικαστήριο υπογραμμίζει ότι ή απάντηση στά προδικαστικά ερωτήματα είναι επίσης σημαντική καί γιά τούς ιδιοκτήτες αποθηκών τελωνείου, οί οποίοι ευρίσκονται σέ κατάσταση ανάλογη μέ τήν προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη.

Τέλος τό Finanzgericht διευκρινίζει ότι τό τρίτο ερώτημα αφορά τήν απίθανη κατά τήν γνώμη του περίπτωση, κατά τήν οποία ή ρύθμιση απαλλαγών δέν αντίκειται στήν απαγόρευση των διακρίσεων από φορολογικής απόψεως, κλίνει δέ πρός τήν άποψη ότι ή ρύθμιση των απαλλαγών, εφ' όσον αποτελεί ενίσχυση, είναι παράνομη κατά τό κοινοτικό δίκαιο, επειδή δέν ειδοποιήθηκε σχετικά ή Επιτροπή.

5. Ή διάταξη περί παραπομπής του Finanzgericht, της 31ης Οκτωβρίου 1980, πρωτοκολλήθηκε στήν γραμματεία του Δικαστηρίου στίς 3 Φεβρουαρίου 1981.

Σύμφωνα μέ τό άρθρο 20 του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις ή εταιρία Pabst & Richarz KG, προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη, εκπροσωπουμένη από τόν P. Müller-Kemler, δικηγόρο Ανοβέρου, ή Oberfinanzdirektion του Ανοβέρου, παρεμβαίνουσα στήν κυρία δίκη καί εκπροσωπουμένη από τόν Schäfer, καί ή Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τόν νομικό της σύμβουλο Erich Zimmermann, επικουρούμενο από τόν Wolf-Dietrich Krause-Ablass, δικηγόρο Düsseldorf.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητού δικαστού καί μετ' ακρόαση του γενικού εισαγγελέως, τό Δικαστήριο αποφάσισε τήν έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή αποδείξεων. Κάλεσε πάντως τούς διαδίκους νά απαντήσουν σέ ορισμένα ερωτήματα γραπτώς καί πρό της συνεδριάσεως. Οί διάδικοι ανταπεκρίθησαν στήν πρόσκληση αυτή.

Μέ διάταξη της 17ης Ιουνίου 1981, τό Δικαστήριο αποφάσισε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 95 παράγραφοι 1 καί 2 του κανονισμού του διαδικασίας, νά αναθέσει τήν εκδίκαση της υποθέσεως στό πρώτο τμήμα.

II — Σύνοψη των γραπτών παρατηρήσεων πού κατετέθησαν ενώπιον του Δικαστηρίου

Όσον αφορά τά πραγματικά περιστατικά, ή *εταιρία Pabst & Richarz*, προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη, παρατηρεί ότι ή διάταξη περί παραπομπής περιγράφει εσφαλμένα τά διαδοχικά μέτρα απαλλαγών, καί διευκρινίζει ότι γιά τά αποθέματα πού ευρίσκοντο σέ ιδιωτικές αποθήκες οινοπνεύματος στίς 17 Μαρτίου 1976 ή εγκύκλιος της 15ης Απριλίου 1976, πού είναι κρίσιμη γιά τήν κύρια δίκη προβλέπει:

α) απαλλαγή 150 DM κατά εκατόλιτρο αιθυλικής αλκοόλης γιά τήν ποσότητα αναφοράς πού αντιστοιχεί στίς κατά μέσο όρο πωλήσεις δύο μηνών καί

β) απαλλαγή 80 DM ανά εκατόλιτρο αιθυλικής αλκοόλης γιά τό μέρος του αποθέματος πού υπερέβαινε τήν ποσότητα αναφοράς.

Όσον αφορά τά αποθέματα στίς αποθήκες τελωνείου, προεβλέπετο μόνο απαλλαγή 70 DM ανά εκατόλιτρο αιθυλικής αλκοόλης γιά τήν ποσότητα αναφοράς.

Τά μέτρα αὐτά σκοπό εἶχαν νά ἀντισταθμίσουν τήν αὔξηση τοῦ φόρου γιά τά ἀποθέματα πού εἶχαν ἤδη πωληθεῖ σέ τιμές, γιά τό σχηματισμό τῶν ὁποίων δέν εἶχε ληφθεῖ ἀκόμη ὑπ' ὄψη ἡ αὔξηση.

Ἡ αὔξηση αὐτή πάντως ἀντισταθμίστηκε τελείως ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἐξόδων, ὅσον ἀφορᾶ τούς ἀγοραστές καί τούς μεταποιητές οἰνοπνεύματος τοῦ μονοπωλίου. Πράγματι, γιά τά ἀποθεματά τους πού ἀντιστοιχοῦσαν στήν ποσότητα ἀναφορᾶς τούς ἐχορηγήθη ἀπαλλαγή ἴση μέ τήν φορολογική αὔξηση τῶν 150 DM, ἐνῶ γιά τίς μελλοντικές συναλλαγές τους ἡ αὔξηση θά ἀντεσταθμίζετο τελείως μέ τήν μείωση τῆς τιμῆς τοῦ οἰνοπνεύματος τοῦ μονοπωλίου κατά 150 DM. Ἐπομένως δέν τούς ἔμενε παρά ἡ αὔξηση τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως κατά 70 DM γιά τά ἀποθέματα πού ὑπερέβαιναν στίς 17 Μαρτίου 1976 τήν ποσότητα ἀναφορᾶς.

Ἐκτός λοιπόν ἀπό τά ἀποθέματα αὐτά, τά λογιστικά κεφάλαια «ἀγορά οἰνοπνεύματος τοῦ μονοπωλίου» καί «φόρος οἰνοπνεύματος» παρέμεναν τά ἴδια γιά τούς ἀγοραστές οἰνοπνεύματος τοῦ μονοπωλίου καί ἑπομένως οἱ τιμές πωλήσεώς τους μποροῦσαν νά μείνουν ἀμετάβλητες.

Ἡ προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη συνεπῶς θεωρεῖ ὅτι ἡ ρύθμιση ἀπαλλαγῶν ἀποτελεῖ κλασσική περίπτωση μέτρου φορολογικῆς ἐπιεικείας, πού ἐθεσπίσθη μέ σκοπό τήν ἄρση μιᾶς ἀδίκου οἰκονομικῆς συνεπείας πού ἀπορρέει ἀπό κάποιο νόμιμο, αὐτό καθαυτό, φορολογικό μέτρο. Αὐτό προκύπτει καί ἀπό τίς αἰτιολογικές σκέψεις τῶν ἐγκυκλίων, στίς ὁποῖες γίνεται λόγος γιά τίς «δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις τῆς ἀλλαγῆς τῆς καταστάσεως τῆς ἀγορᾶς ... κατά τήν διάθεση στό ἐμπόριο».

Ἀπό τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ἡ προσφεύγουσα τονίζει ὅτι τά μέτρα ἐνισχύσεως ἤ ἐπιδοτήσεως δέν ἔχουν σκοπό τήν ἄρση τῶν ἀδίκων συνεπειῶν πού προκύπτουν ἀπό νόμιμο μέτρο ἤ τόν μετριασμό τῆς σκληρότητος τοῦ νόμου σέ μία συγκεκριμένη περίπτωση, ἀλλά τήν θεραπεία τῶν δυσμενῶν καταστάσεων πού προκύπτουν ἀπό οἰκονομικές συνθῆκες.

Ἐξ ἄλλου, ἡ προσφεύγουσα εἶναι τῆς γνώμης ὅτι τό ζήτημα τῆς νομιμότητος τῆς ρυθμίσεως ἀπαλλαγῶν ἀπό ἀπόψεως γερμανικοῦ δικαίου δύναται νά παραμείνει ἀνοικτό. Αὐτό πού ἔχει σημασία στήν προκειμένη ὑπόθεση εἶναι τό γεγονός ὅτι οἱ ἀνταγωνιστές της ἠδυνήθησαν πράγματι νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τά οἰκονομικά πλεονεκτήματα πού προέκυψαν ἀπό τήν ρύθμιση ἀπαλλαγῶν.

Ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐφαρμογή τῶν ἄρθρων 37 καί 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ἡ προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη θεωρεῖ ὅτι τό προδικαστικό ἐρώτημα πού ὑπέβαλε τό Finanzgericht οὐσιαστικῶς ἀφορᾶ τό ζήτημα ἄν ἡ μείωση τοῦ ἐσωτερικοῦ φόρου ὡς πρός ἕνα ἐθνικό προϊόν πρέπει νά ἐπεκταθεῖ καί στό ὁμοειδές προϊόν πού προέρχεται ἀπό ἄλλο Κράτος μέλος. Τό ζήτημα ἑπομένως ἀφορᾶ τήν ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 95 πρῶτο ἐδάφιο τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί δέν τίθεται θέμα ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 37 τῆς συνθήκης. Πράγματι, ἐν προκειμένω δέν πρόκειται γιά «δραστηριότητα εἰδικά συνδεδεμένη μέ τήν ἄσκηση ἀπό κάποιο ἐθνικό μονοπώλιο τοῦ δικαιώματός του τῆς ἀποκλειστικότητος» κατά τήν ἔννοια τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου τῆς 13ης Μαρτίου 1979 (Hansen κατά Hauptzollamt Flensburg, 91/78, ὡς ἀνωτέρω), ἀλλά γιά μέτρο φορολογικῆς ἐπιεικείας πού σκοπό εἶχε τήν μερική καί πρόσκαιρη ἄρση τῶν συνεπειῶν τῆς αὐξήσεως ἑνός φόρου καταναλώσεως.

Ὁ τρόπος πάντως μέ τόν ὁποῖο ἐμφανίζεται ἡ φορολογική ἐπιβάρυνση δέν ἔχει σημασία γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης.

Πράγματι, ἡ μή εἴσπραξη ἑνός μέρους τοῦ φόρου ἐπί τῶν ἐθνικῶν προϊόντων, ἀκόμη καί περιορισμένη τόσο κατά τήν διάρκεια ὅσο καί κατά τό ποσό, πρέπει νά ἐπεκτείνεται ὑπό τίς ἴδιες προϋποθέσεις καί στά ὁμοειδῆ εἰσαγόμενα προϊόντα. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι τά ἐπίδικα προϊόντα στήν προκειμένη ὑπόθεση εἶναι ὁμοειδῆ. Ἐξ ἄλλου, ἡ μή εἴσπραξη δέν δικαιολογεῖται ἀπό λόγους πού ἀφοροῦν τό πρόσωπο τοῦ συγκεκριμένου ὀφειλέτου τοῦ φόρου, ἀλλά ἀπό τίς ἐπιπτώσεις τοῦ φόρου σέ ὅλους ὅσους ἔχουν ὑποχρέωση καταβολῆς του.

Ὑπό τό πρῖσμα ὅμως τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης, ὁ εἰσαγωγεύς ἑνός προϊόντος δέν πρέπει νά εὑρίσκεται, ἀπό τήν ἄποψη τῆς φορολογικῆς ὀφειλῆς, σέ δυσμενέστερη κατάσταση ἀπό τόν ὀφειλέτη τοῦ φόρου πού βαρύνει τό ὁμοειδές ἐθνικό προϊόν.

Ἡ προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη θεωρεῖ ὅτι μικρή σημασία ἔχει, προκειμένου νά δοθεῖ ἀπάντηση στό προδικαστικά ἐρωτήματα, τό ζήτημα ἄν καί μέχρι ποίου σημείου εἶχε ἤδη φορολογηθεῖ τό ἀπόθεμα, ἡ ἀπαλλαγή τοῦ ὁποίου ζητεῖται στήν κυρία δίκη. Τό ἀπόθεμα αὐτό πάντως εἶχε ἐπιβαρυνθεῖ ἀπό τήν συνολική αὔξηση τοῦ φόρου οἰνοπνεύματος, ὁ ὁποῖος ἐμειώθη γιά τίς ἐναποθηκευμένες ποσότητες τῶν ὁμοειδῶν ἐθνικῶν προϊόντων κατά 80 τουλάχιστον DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης.

Γιά τό ἀπόθεμα πρώτου ἀποστάγματος ἑλληνικῆς προελεύσεως πρέπει νά ἐφαρμοσθεῖ τό ἄρθρο 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μέ τήν Ἑλλάδα.

Τέλος, ἡ ἐφαρμογή τῆς διατάξεως αὐτῆς, καθώς καί τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης, ἀποκλείει τή δυνατότητα ἐφαρμογῆς τῶν ἄρθρων 92 ἐπ. τῆς συνθήκης ΕΟΚ.

Ἡ *Oberfinanzdirektion τοῦ Ἀνοβέρου,* παρεμβαίνουσα στήν κυρία δίκη, παρατηρεῖ κατ' ἀρχάς ὅτι, ὅταν ἐθεσπίσθη ἤ ἐφηρμόσθη ἡ ρύθμιση ἀπαλλαγῶν γιά τά παλαιά ἀποθέματα, καμμία διάκριση δέν ἔγινε μεταξύ τῶν διαφόρων κατηγοριῶν οἰνοπνεύματος ἤ ἀνάλογα μέ τήν καταγωγή κάθε κατηγορίας.

Ὅσον ἀφορᾶ τά πραγματικά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, διευκρινίζει ὅτι γιά ὅλα τά ἀποστάγματα πού εὑρίσκοντο σέ ἰδιωτικές ἀποθῆκες οἰνοπνεύματος κατά τήν ἡμερομηνία ἀναφορᾶς εἶχε χορηγηθεῖ ἀπαλλαγή ἀπό τό «ὑπερβάλλον» τῶν φόρων πού εἶχε καταβληθεῖ κατά τήν ἐναποθήκευση, μέ βάση τό κατ' ἀποκοπή ποσό τῶν 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης.

Ἀντιθέτως, γιά τά ἀποθέματα πού εὑρίσκοντο στίς ἀποθῆκες τελωνείου δέν ἐχορηγήθη ἀπαλλαγή τοῦ ἴδιου ποσοῦ, ἐπειδή τά ἀποθέματα αὐτά δέν εἶχαν προεπιβαρυνθεῖ. Ἡ ἐκτίμηση τῶν περιστατικῶν πού ἔκανε τό Finanzgericht στό σημεῖο αὐτό εἶναι ἐσφαλμένη. Πράγματι, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 154 τοῦ νόμου περί μονοπωλίου οἰνοπνεύματος σέ συνδυασμό μέ τό ἄρθρο 46 τοῦ τελωνειακοῦ κώδικος, γιά τό οἰνόπνευμα πού προέρχεται ἀπό τίς ἀποθῆκες τελωνείου ἡ ὀφειλή τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου, στόν ὁποῖο περιλαμβάνεται καί τό «ὑπερβάλλον» τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου, δέν γεννᾶται παρά μέ τήν ἔξοδο τοῦ οἰνοπνεύματος ἀπό τήν ἀποθήκη. Τό ὑπερβάλλον ὅμως τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου δέν εἰσεπράττετο πλέον γιά τίς ποσότητες πού ἐξήρχοντο ἀπό τήν ἀποθήκη μετά τίς 23 Φεβρουαρίου 1976.

Ἐπί πλέον, γιά νά ματαιωθοῦν οἱ πρόσκαιρες δυσμενεῖς συνέπειες τῆς αὐξήσεως τοῦ φόρου, καθώς καί τῆς μεταβολῆς τῆς καταστάσεως τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ἐχορηγήθη ἀποζημίωση 70 ΔΜ ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης τόσο γιά τά ἀποθέματα πού εὑρίσκοντο σέ ἰδιωτικές ἀποθῆκες οἰνοπνεύματος, ὅσο καί γιά τά ἀποθέματα πού εὑρίσκοντο στίς ἀποθῆκες τελωνείου, καί στίς δυό δέ περιπτώσεις μέχρι ὁρισμένη ποσότητα ἀναφορᾶς. Στήν περίπτωση ἑπομένως τῶν ἰδιωτικῶν ἀποθηκῶν οἰνοπνεύματος, ἡ συνολική ἀποζημίωση κατά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης ἀνῆλθε σέ 150 DM .

Ἡ Oberfinanzdirektion προσπαθεῖ νά ἀποδείξει μέ ἀριθμητικά παραδείγματα ὅτι τά ἀποτελέσματα τῶν ἀπαλλαγῶν ἦσαν τά ἴδια τόσο γιά τά προϊόντα πού εἶχαν εἰσαχθεῖ, ὅσο καί γιά τό οἰνόπνευμα τοῦ μονοπωλίου.

Ὅσον ἀφορᾶ τίς ἐφαρμοστέες κοινοτικές διατάξεις, ἡ Oberfinanzdirektion θεωρεῖ ὅτι τό ζήτημα πού κυρίως θέτουν τά προδικαστικά ἐρωτήματα εἶναι ἄν δύναται νά διαπιστωθεῖ διάκριση λόγω τοῦ ὅτι γιά τό οἰνόπνευμα τοῦ μονοπωλίου ἡ ἀπαλλαγή ἐχορηγήθη, ἀντίθετα μέ τό πρῶτο ἀπόσταγμα πού εἶχε εἰσαχθεῖ, «στήν τιμή τοῦ ἐμπορεύματος». Ἐξ ἄλλου, τά ἐρωτήματα πού ὑπεβλήθησαν στήν προκειμένη ὑπόθεση θά καταστοῦν ἄνευ ἀντικειμένου σέ περίπτωση καταφατικῆς ἀπαντήσεως στό ἐρώτημα πού ὑπεβλήθη στήν ὑπόθεση 4/81 (Hauptzollamt Flensburg κατά Andresen, πού ἐκκρεμεῖ ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου) ὡς πρός τόν χαρακτῆρα τῆς ἐπιβαρύνσεως πού ἀπορρέει γιά τό οἰνόπνευμα τοῦ μονοπωλίου ἀπό τήν τιμή πωλήσεως πού καθορίζει ἡ διοίκηση τοῦ γερμανικοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος.

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἡ Oberfinanzdirektion παρατηρεῖ ὅτι τό Finanzgericht, ὑπάγοντας τά περιστατικά στόν χῶρο τοῦ φορολογικοῦ δικαίου, μέ τόν ἐλιγμό τοῦ συμψηφισμοῦ μέ φορολογικές ἐπιβαρύνσεις, κινδυνεύει νά παρακάμψει τό πρόβλημα κατά τρόπο παρόμοιο μέ τήν κατάσταση πού ἐδημιουργήθη στήν ὑπόθεση 91/78 (Hansen κατά HZA Flensburg, ὡς ἀνωτέρω), τονίζει δέ ὅτι ὁ συμψηφισμός μέ φορολογικές ἐπιβαρύνσεις πού προεβλέπετο εἶναι μᾶλλον ζήτημα διοικητικῆς διευκολύνσεως παρά οὐσιαστικό κριτήριο τῆς ρυθμίσεως. Αὐτό θεμελιώνεται ἀπό τό γεγονός ὅτι, σύμφωνα μέ τήν ἐγκύκλιο τῆς 15ης Ἀπριλίου 1976, ἡ ἀποζημίωση καταβάλλεται, ὅταν εἶναι ἀδύνατος ὁ συμψηφισμός.

Κατά συνέπεια, τό Finanzgericht ἐξετάζει στήν πραγματικότητα τό πρόβλημα τῆς τιμῆς τοῦ μονοπωλίου κατά τήν διάρκεια μιᾶς φάσεως τῆς μετατροπῆς τοῦ ἐμπορικοῦ μονοπωλίου. Ἡ ἐν λόγω ρύθμιση πρέπει, ἐπομένως, νά σταθμισθεῖ βάσει τῶν κριτηρίων τοῦ ἄρθρου 37 παράγραφοι 1 καί 2 καί, ἐφ' ὅσον πρόκειται γιά εἰσαγωγή ἑλληνικῆς προελεύσεως, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 31 τῆς συμφωνίας ΕΟΚ/Ἑλλάδος.

Σύμφωνα ὅμως μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου τῆς 13ης Μαρτίου 1979 στήν ὑπόθεση 91/78, ἡ ὁποία ἀνεφέρθη ἀνωτέρω, ἡ πολιτική τιμῶν ἑνός ἐμπορικοῦ μονοπωλίου πού προστατεύεται ἀπό τό κράτος δέν δημιουργεῖ διακρίσεις, παρά μόνο ὅταν οἱ τιμές πωλήσεως πού καθορίζει εἶναι ἀσυνήθιστα χαμηλές σέ σχέση μέ τίς τιμές, πρίν ἀπό τήν φορολόγηση, τοῦ οἰνοπνεύματος παρομοίας ποιότητος πού εἰσάγεται ἀπό τά ἄλλα Κράτη μέλη. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, ἡ Oberfinanzdirektion παρατηρεῖ ὅτι τό πρῶτο ἀπόσταγμα οἴνου καί ἡ οὐδέτερη αἰθυλική ἀλκοόλη τοῦ μονοπωλίου δέν δύνανται νά συγκριθοῦν ποιοτικῶς. Ἐξ ἄλλου, ἡ τιμή τοῦ οἰνοπνεύματος τοῦ μονοπωλίου ἦταν σημαντικά ἀνώτερη ἀπό τήν τιμή τῆς οὐδετέρας αἰθυλικῆς ἀλκοόλης προελεύσεως ἄλλων Κρατῶν μελῶν.

Ἐπί πλέον, ὅσον ἀφορᾶ τό πρῶτο ἀπόσταγμα ἑλληνικῆς προελεύσεως, ἡ ἀπαγόρευση διακρίσεων τοῦ ἄρθρου 31 τῆς συμφωνίας ΕΟΚ/Ἑλλάδος ἦταν ἄνευ ἀποτελέσματος, ἐν ὄψει τῶν παραγράφων 1 καί 6 τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, κατά τόν χρόνο τῶν περιστατικῶν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως.

Τέλος, ἡ Oberfinanzdirektion θεωρεῖ ὅτι ἡ ἐξέταση τοῦ προβλήματος ὑπό τό πρῖσμα τοῦ ἄρθρου 92 τῆς συνθήκης ΕΟΚ κανονικά ὁδηγεῖ στό ἴδιο ἀποτέλεσμα, ἀφοῦ ἡ διάταξη αὐτή βασίζεται στήν ἴδια θεμελιώδη ἀρχή, ὅπως καί τά ἄρθρα 37 καί 95 τῆς συνθήκης (πρβλ. τήν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1978, Hansen κατά Hauptzollamt Flensburg 148/77, Slg. σ. 1787).

Ἡ *Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων* παρατηρεῖ κατ' ἀρχάς ὅτι ἀπό τήν ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς δημοσίων οἰκονομικῶν τοῦ Bundestag περί τροποποιήσεως τοῦ νόμου περί μονοπωλίου οἰνοπνεύματος συνάγεται ὅτι ἡ ἐπιτροπή αὐτή ἐπεδίωκε γιά τό οἰνόπνευμα ἀπό οἶνο καί φροῦτα, γιά τό ὁποῖο δέν ὑπῆρχε ὑποχρέωση παραδόσεως, μία προσαρμογή στήν νέα κατάσταση, ἐξασφαλίζοντας

α) ἀπαλλαγή 80 DM κατά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης, ὥστε νά ἐπιτευχθεῖ ἡ ἐξαφάνιση, ὡς πρός τά παλαιά ἀποθέματα, τοῦ «ὑπερβάλλοντος» τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου ἤ τοῦ «ὑπερβάλλοντος» τοῦ προσθέτου φόρου οἰνοπνεύματος,

β) ἀπαλλαγή τῶν παλαιῶν ἀποθεμάτων, μέχρι τήν ποσότητα ἀναφορᾶς, ὥστε νά ἀντισταθμισθεῖ τό συνολικό ποσό τῆς αὐξήσεως τοῦ φόρου οἰνοπνεύματος, δηλαδή 150 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης.

Ἡ Ἐπιτροπή ὑπογραμμίζει ὅτι τό ἀπόθεμα τῆς ἑταιρίας Pabst & Richarz στήν δεξαμενή ἀποθηκεύσεώς της ἀντιμετωπίσθηκε προφανῶς σάν ἀπόθεμα σέ ἰδιωτική ἀποθήκη οἰνοπνεύματος. Ἐξ ἄλλου, γιά τήν νομική ἐκτίμηση τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, μόνο ἡ ἀπαλλαγή τῶν 80 DM πού ἀνεφέρθη στό σημεῖο α) ἀνωτέρω πρέπει νά ληφθεῖ ὑπ' ὄψη.

Ἡ Ἐπιτροπή εἶναι τῆς γνώμης ὅτι ἡ ἐπιστροφή τοῦ φόρου πού εἶχε ἐπιβληθεῖ ἐκ τῶν προτέρων μέ τήν μορφή τοῦ «ὑπερβάλλοντος» τοῦ προσθέτου φόρου οἰνοπνεύματος ἤ τοῦ «ὑπερβάλλοντος» τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου ἀποτελεῖ φορολο-

γικό μέτρο πού ἐμπίπτει στό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ. Πράγματι, καί στίς δύο περιπτώσεις τά ὑπερβάλλοντα ἀποτελοῦν τμῆμα τῶν δύο ὑποκειμένων φόρων. Ἡ γενική χορήγηση τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν 80 DM εἶχε ἐπομένως ὡς ἀποτέλεσμα μεγαλύτερη μείωση τοῦ φόρου καταναλώσεως ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος τοῦ μονοπωλίου, τό ὁποῖο δέν εἶχε ἐπιβαρυνθεῖ μέ φόρους προηγουμένως, ἀπό τήν μείωση τοῦ φόρου καταναλώσεως ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος πού ἀπηλάσσετο ἀπό τήν ὑποχρέωση παραδόσεως ἤ πού εἶχε εἰσαχθεῖ.

Ἡ Ἐπιτροπή ὑπογραμίζει ὅτι, ἀκόμη καί ἄν τό ἐπίδικο ἐθνικό μέτρο ἠδύνατο ταυτοχρόνως νά θεωρηθεῖ ὡς ἐνίσχυση κατά τήν ἔννοια τῶν ἄρθρων 92 ἐπ. τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ὁπωσδήποτε πάντως θά ἐνέπιπτε στό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης (πρβλ. τήν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου τῆς 21ης Μαΐου 1980, Ἐπιτροπή κατά Ἰταλίας, 73/79, Slg. σ. 1533).

Ἐν συνεχεία ἀναφέρεται στήν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1978 στήν ὑπόθεση 148/77 (Hansen κατά HZA Flensburg), γιά νά ἀποδείξει ὅτι, ὅσον ἀφορᾶ τούς ἐθνικούς κανόνες πού εὐνοοῦν ὁρισμένα εἴδη οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ἤ ὁρισμένες κατηγορίες παραγωγῶν κατά τήν ἐπιβολή τοῦ φόρου καταναλώσεως ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος, ἡ ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ἔχει προτεραιότητα σέ σχέση μέ τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 37 τῆς συνθήκης.

Ὡς πρός τό ζήτημα ἄν ὑπάρχει στήν προκειμένη περίπτωση διάκριση κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 95, ἡ Ἐπιτροπή ἐκκινεῖ ἀπό τήν ὑπόθεση ὅτι τό οἰνόπνευμα τοῦ μονοπωλίου ἐπεβαρύνθη πράγματι μέ φόρο πού ἦταν κατά 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης χαμηλότερος ἀπό τόν φόρο πού ὀφείλει ἡ προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη λόγω τοῦ ἀποθέματός της πρώτου ἀποστάγματος. Παραδέχεται πάντως ὅτι ἡ ὑπόθεση αὐτή εἶναι ἀμφισβητήσιμη, ἰδίως ἄν ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ὅτι ἡ ἀπαλλαγή γιά τό οἰνόπνευμα τοῦ μονοπωλίου ἀποτελεῖ ἐπιστροφή πού ἀντιστοιχεῖ στό τελικό στοιχεῖο τῆς τιμῆς πωλήσεως τοῦ οἰνοπνεύματος τοῦ μονοπωλίου καί ὅτι τό τελικό στοιχεῖο αὐτό συνιστᾶ ἐπιβάρυνση πού ἀντιστοιχεῖ στό ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου.

Ἡ Ἐπιτροπή παραπέμπει ἐπίσης στήν ἐκτενή νομολογία τοῦ Δικαστηρίου ἐπί τοῦ ἄρθρου 95, γιά νά ἀποδείξει ὅτι ἡ διάταξη αὐτή ἀπαιτεῖ τήν ἐξάλειψη τῆς διακρίσεως κατά τήν κρίση τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, εἴτε διά τῆς καταργήσεως τοῦ παρανόμου μέτρου καί τῆς ἐπανεισπράξεως τῆς χορηγηθείσης ἀπαλλαγῆς εἴτε διά τῆς χορηγήσεως τοῦ ἰδίου πλεονεκτήματος, τοῦ ὁποίου ἀπολαύουν τά ἐγχώρια προϊόντα, καί στά εἰσαγόμενα προϊόντα.

Ἡ Ἐπιτροπή συμμερίζεται τήν ἄποψη τοῦ Finanzgericht, σύμφωνα μέ τήν ὁποία πρέπει νά θεωρηθεῖ ὅτι τό ἄρθρο 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας ΕΟΚ/Ἑλλάδος ἔχει ἄμεση ἐφαρμογή.

Τέλος, ἡ Ἐπιτροπή εἶναι τῆς γνώμης ὅτι ὑπό τό πρῖσμα τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων παρέλκει πλέον ἡ ἀπάντηση στό τρίτο ἐρώτημα ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῶν ἄρθρων 92 ἐπ. σχετικά μέ τά μέτρα ἐνισχύσεων. Πάντως ἐπί τοῦ ζητήματος αὐτοῦ παρατηρεῖ ἐπικουρικῶς ὅτι τό μέτρο τῆς ἐπιδίκου ἀπαλλαγῆς δέν τῆς ἔχει κοινοποιηθεῖ σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 93 παράγραφος 3 τῆς συνθήκης. Κατά συνέπεια, ἡ προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη δέν δύναται νά ἐπικαλεσθεῖ ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου δικαιώματα πού παρέχονται ἀπό τήν κοινοτική νομοθεσία καί πού ἔχουν ὡς ἀντικείμενο τήν χορήγηση ἐνισχύσεως.

III — Προφορική διαδικασία

Κατά τήν συνεδρίαση τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1981, ἡ προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν P. Müller-Kemler, δικηγόρο Ἀνοβέρου, ἡ Oberfinanzdirektion, παρεμβαίνουσα στήν κυρία δίκη, ἐκπροσωπουμένη κατά τήν προφορική διαδικασία ἀπό τόν Jarsombeck, διευθυντή στό ὁμοσπονδιακό Ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν στήν Βόννη, καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Νομικό σύμβουλό της Erich Zimmermann, ἐπικουρούμενο ἀπό τόν Wolf-

Dietrich Krause-Ablass, δικηγόρο Düsseldorf, ἀνέπτυξαν προφορικῶς τίς παρατηρήσεις τους.

Κατά τήν συνεδρίαση τά μέρη τῆς κυρίας δίκης διευκρίνισαν ὁρισμένες πλευρές τῆς ὑποθέσεως.

Ἡ Oberfinanzdirektion τοῦ Ἀνοβέρου, παρεμβαίνουσα στήν κυρία δίκη, τόνισε ὅτι τό ζήτημα ἄν τό τελικό στοιχεῖο τῆς τιμῆς, τό ὁποῖο καταβάλλεται ὡς τμῆμα τῆς τιμῆς τοῦ μονοπωλίου πρίν ἀπό τήν ἐναποθήκευση τῶν οἰνοπνευματωδῶν πού προέρχονται ἀπό τήν ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου, ἀποτελεῖ φόρο εἶναι τό ἀντικείμενο τῆς ὑποθέσεως 4/81 (Andresen), ἡ ὁποία ἐκκρεμεῖ ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου. Ἡ διαπίστωση πού περιέχεται στήν διάταξη περί παραπομπῆς ὅτι τά οἰνοπνευματώδη μονοπωλίου πού εὑρίσκονται στίς ἰδιωτικές ἀποθῆκες οἰνοπνεύματος δέν εἶχαν ἀκόμη φορολογηθεῖ εἶναι συνεπῶς ἀμφισβητήσιμη.

Ἡ ρύθμιση ἀπαλλαγῶν προέβλεπε πάντως τήν ἀντιστάθμιση καί γιά αὐτό τό τελικό στοιχεῖο τῆς τιμῆς πού εἶχε καταβληθεῖ γιά τά ἀποστάγματα μονοπωλίου. Ἀπό τόν Ὀκτώβριο 1975 τό τελικό στοιχεῖο τῆς τιμῆς ἐκυμάνθη ἀπό 16,05 DM μέχρι 104,60 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης.

Γιά τά ἀποθέματα πού εὑρίσκοντο σέ ἀποθῆκες τελωνείου δέν προεβλέφθη καμμία ἀνάλογη ἀπαλλαγή, ἀφοῦ δέν εἶχαν φορολογηθεῖ ἀναλόγως κατά τήν ἐναποθήκευσή τους.

Ἡ Oberfinanzdirektion διευκρίνισε κατόπιν ὅτι ἡ ὑπό τελωνειακό ἔλεγχο δεξαμενή ἀποθηκεύσεως τῆς προσφευγούσης στήν κυρία δίκη εὑρίσκεται σέ εἰδική θέση ἀπό τῆς ἀπόψεως τοῦ νόμου περί τοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος. Ἡ θέση αὐτή ὀφείλεται στήν γερμανική παράδοση καί πρακτική στόν τομέα τῆς ἀποστάξεως καί τῆς ἐναποθηκεύσεως. Τά στοιχεῖα γιά τόν ὑπολογισμό τῆς φορολογικῆς ὀφειλῆς καταγράφονται στίς περιπτώσεις αὐτές πρίν ἀπό τήν ἐναποθήκευση τοῦ πρώτου ἀποστάγματος, τό ὁποῖο ἔχει ἤδη ὑποστεῖ μία πρώτη μεταποίηση. Ἡ φορολόγηση ὅμως, δηλαδή ἡ ἐπιβολή τοῦ ὑπερβάλλοντος τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου, πραγματοποιεῖται ἀργότερα, ἀνάλογα μέ τό ἀποτέλεσμα τῆς τελικῆς ἀποστάξεως.

Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ἑταιρίας Pabst & Richarz, προσφευγούσης στήν κυρία δίκη, διευκρίνισε σχετικῶς ὅτι τό ἀπόθεμα πού εὑρίσκετο στήν δεξαμενή ἀποθηκεύσεως ἐπεβαρύνθη, σύμφωνα μέ διάταγμα τῆς 26ης Φεβρουαρίου 1976, μέ ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου ὕψους 16,05 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης καί ὄχι 80 DM, ὅπως ἀναφέρεται στήν διάταξη περί παραπομπῆς. Ἡ ἑταιρία κατέβαλε τό ἀνάλογο ποσό, τό ὁποῖο τῆς ἐπεστράφη ἀργότερα κατόπιν εἰδικῆς αἰτήσεώς της, ἀσχέτως πρός τήν ρύθμιση ἀπαλλαγῶν.

Ὁ γενικός εἰσαγγελεύς ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του κατά τήν συνεδρίαση τῆς 28ης Ἰανουαρίου 1982.

Σκεπτικό

1 Μέ διάταξη τῆς 31ης Ὀκτωβρίου 1980, ἡ ὁποία περιῆλθε στό Δικαστήριο στίς 3 Φεβρουαρίου 1981, τό Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου ὑπέβαλε, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ἐρωτήματα ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῶν ἄρθρων 37, 92, 93 καί 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί τοῦ ἄρθρου 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μεταξύ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος καί τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ὑπεγράφη στήν Ἀθήνα στίς 9 Ἰουλίου

1961, συνήφθη δέ καί έκυρώθη έν όνόματι τῆς Κοινότητος μέ άπόφαση τοῦ Συμβουλίου, τῆς 25ης Σεπτεμβρίου 1961 (ABl. 26 τῆς 18ης Φεβρουαρίου 1963).

2 Ἡ κυρία δίκη άφορᾶ τήν έφαρμογή μιᾶς ρυθμίσεως άπαλλαγῶν, τήν όποία θέσπισε μέ τρεῖς έγκυκλίους ὁ όμοσπονδιακός Ὑπουργός Οἰκονομικῶν προκειμένου νά προβεῖ στήν προσαρμογή τοῦ γερμανικοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος στίς άπαιτήσεις τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου, έπί μιᾶς ποσότητος πρώτου άποστάγματος άπό τήν Γαλλία, τήν Ἰταλία καί τήν Ἑλλάδα, τό όποῖο, κατά τήν ήμερομηνία άναφορᾶς πού προεβλέπετο στίς έγκυκλίους, εὑρίσκετο σέ δεξαμενή άποθηκεύσεως (Tanklager).

3 Πρίν άπό τήν διαρρύθμιση τοῦ μονοπωλίου, σέ ὅλα τά οἰνοπνευματώδη ποτά πού εἰσήγοντο στήν Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας — εἴτε άπό ἕνα ἄλλο Κράτος μέλος εἴτε άπό τρίτη χώρα — έπεβάλλετο φόρος καταναλώσεως πού ὠνομάζετο «ἐξισωτικός φόρος μονοπωλίου» (Monopolausgleich). Ὁ φόρος αὐτός άπετελεῖτο άπό ἕνα σταθερό στοιχεῖο ἴσο πρός τόν φόρο οἰνοπνεύματος (Branntweinsteuer), ὁ όποῖος έπεβάλλετο στά έγχώρια οἰνοπνευματώδη πού διέθετε στό έμπόριο ἡ όμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, καί άπό ἕνα μεταβλητό στοιχεῖο, τό «ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου» (Monopolausgleichspitze), τό όποῖο άντιστοιχοῦσε πρός τό «τελικό στοιχεῖο τῆς τιμῆς» Preisspitze), πού περιελαμβάνετο στήν τιμή πωλήσεως τοῦ οἰνοπνεύματος μονοπωλίου. Τό ποσό τοῦ τελικοῦ στοιχείου τῆς τιμῆς άπετέλει τό ὑπόλοιπο τῆς άφαιρέσεως άπό τήν τιμή πωλήσεως τοῦ μονοπωλίου τοῦ άθροίσματος τοῦ φόρου οἰνοπνεύματος καί τῆς «τιμῆς βάσεως» τοῦ οἰνοπνεύματος, τήν όποία καθόριζε ἡ διοίκηση τοῦ μονοπωλίου. Σύμφωνα μέ τήν διάταξη περί παραπομπῆς, ὁ φόρος οἰνοπνεύματος άπό τό 1972 άνήρχετο σέ 1 500 DM άνά έκατόλιτρο αἰθυλικῆς άλκοόλης, ἐνῶ τό ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου άνήρχετο κατά τό τέλος τοῦ 1975 καί τήν άρχή τοῦ 1976 σέ 80 DM άνά έκατόλιτρο αἰθυλικῆς άλκοόλης.

4 Προκειμένου νά προσαρμόσει τό μονοπώλιο οἰνοπνεύματος πρός τό κοινοτικό δίκαιο, ἡ όμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου, σέ έκτέλεση τῶν άποφάσεων τοῦ Δικαστηρίου τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1976 (Rewe, 45/75, Slg. σ. 181, καί Miritz, 91/75, Slg. σ. 217), δέν έπεκαλεῖτο πλέον τό μονοπώλιο εἰσαγωγῆς οἰνοπνευματωδῶν άπό τά ἄλλα Κράτη μέλη τό όποῖο εἶχε βάσει τῆς γερμανικῆς νομοθεσίας. Ἡ μείωση τῶν τιμῶν πωλήσεως τοῦ οἰνοπνεύματος μονοπωλίου στήν όποία προέβη κατόπιν αὐτοῦ ἡ διοίκηση τοῦ μονοπωλίου προεκάλεσε ἔλλειμμα στό μονοπώλιο, δεδομένου ὅτι διετηρήθησαν οἱ τιμές άγορᾶς πού κατεβάλλοντο στούς παραγωγούς πού παρέδιδαν τά προϊόντα τους στό μονοπώλιο. Τό ἔλλειμμα αὐτό έκαλύφθη άπό τόν κρατικό προϋπολογισμό, πράγμα πού όδήγησε σέ αὔξηση κατά 10 % τοῦ συντελεστοῦ έν γένει τῶν φόρων έπί τοῦ οἰνοπνεύματος. Ὁ συντελεστής τοῦ φόρου οἰνοπνεύματος καί ὁ συντελεστής τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου ηὐξήθησαν κατά 150 DM άνά έκατόλιτρο αἰθυλικῆς άλκοόλης, όπότε άνῆλθαν σέ 1 650 DM άνά έκατόλιτρο. Συγχρόνως δέ κατηργήθη άπό τίς 18 Μαρτίου 1976, κατόπιν τῆς διαρρυθμίσεως αὐτῆς τοῦ μονοπωλίου, τό ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου.

5 Βάσει ὑποχρεώσεως πού εἶχε ἀναλάβει ἔναντι τῆς ἐπιτροπῆς οἰκονομικῶν τῆς ὁμοσπονδιακῆς βουλῆς (Bundestag), ὁ ὁμοσπονδιακός Ὑπουργός Οἰκονομικῶν ἔλαβε διάφορα διοικητικά μέτρα, προκειμένου νά διευκολύνει τήν καλύτερη προσαρμογή τῶν παραγωγῶν, παρασκευαστῶν καί εἰσαγωγέων οἰνοπνευματωδῶν στίς νέες συνθῆκες τῆς ἀγορᾶς καί στό νέο φορολογικό καθεστώς. Συγκεκριμένα, ὁ ὑπουργός θέσπισε μέ τρεῖς ἐγκυκλίους, τῆς 23ης Μαρτίου, 15ης Ἀπριλίου καί 1ης Ἰουλίου 1976, διοικητικές ὁδηγίες πού περιελάμβαναν μέτρα ἀπαλλαγῶν.

6 Τά μέτρα αὐτά ἀφοροῦσαν τίς ποσότητες οἰνοπνεύματος πού εὑρίσκοντο στίς 22 Φεβρουαρίου 1976 σέ ἰδιωτικές ἀποθῆκες οἰνοπνεύματος (Branntweineigenlager) ἤ σέ ἀποθῆκες τελωνείου (Zollager). Οἱ προβλεπόμενες ἀπαλλαγές κατ' ἀρχήν ἐχορηγήθησαν διά συμψηφισμοῦ πρός τούς φόρους πού ὠφείλοντο γιά τούς μῆνες μετά τόν Ἀπρίλιο 1976.

7 Σύμφωνα μέ τίς ὑπουργικές ὁδηγίες, ἡ ἀπαλλαγή ἠδύνατο νά ἀνέλθει κατ' ἀνώτατο ὅριο σέ 150 DM ἀνά ἑκατόλιτρο, ἀπετελεῖτο δέ ἀπό δύο στοιχεῖα. Κατ' ἀρχήν προεβλέπετο ἀπαλλαγή 70 DM ἀνά ἑκατόλιτρο γιά μία ὁρισμένη ποσότητα ἀναφορᾶς τοῦ οἰνοπνεύματος, προκειμένου νά ἀποφευχθοῦν οἱ ἄδικες συνέπειες πού ἦταν ἐνδεχόμενο νά προκύψουν ἀπό τήν αὔξηση τοῦ συντελεστοῦ τῶν φόρων οἰνοπνεύματος, ἰδίως σέ περίπτωση μακροπροθέσμων συμβάσεων. Ἡ ἀπαλλαγή αὐτή ἴσχυε γιά τό μέρος ἐκεῖνο τῶν καθαρῶν ἀποθεμάτων πού εὑρίσκοντο στίς ἰδιωτικές ἀποθῆκες οἰνοπνεύματος καί στίς ἀποθῆκες τελωνείου, τό ὁποῖο ἀντιστοιχοῦσε στήν ποσότητα ἀναφορᾶς. Κατόπιν προεβλέπετο ἐπιστροφή 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο γιά τό σύνολο τῶν ἀποθεμάτων πού εὑρίσκοντο στίς ἰδιωτικές ἀποθῆκες οἰνοπνεύματος. Ἡ ἐπιστροφή αὐτή ἀντεπροσώπευε συγκεκριμένα τήν ἀπόδοση τοῦ ὑπερβάλλοντος τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου καί τοῦ τελικοῦ στοιχείου τιμῆς, τό ὁποῖο περιελαμβάνετο στήν τιμή πωλήσεως τοῦ οἰνοπνεύματος μονοπωλίου. Τό ὑπερβάλλον αὐτό καί τό τελικό στοιχεῖο τῆς τιμῆς εἶχαν εἰσπραχθεῖ κατά τήν ἐναποθήκευση τοῦ οἰνοπνεύματος, ἐνῶ ὁ ἐξισωτικός φόρος μονοπωλίου καί ὁ φόρος οἰνοπνεύματος δέν εἰσεπράττοντο παρά κατά τήν ἔξοδο τοῦ οἰνοπνεύματος ἀπό τίς ἀποθῆκες. Ἡ παροῦσα διαδικασία ἀφορᾶ μόνο τήν ἐπιστροφή τῶν 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο.

8 Ἡ Oberfinanzdirektion τοῦ Ἀνοβέρου, παρεμβαίνουσα στήν κυρία δίκη, διευκρίνισε ὅτι τό ποσό τοῦ ὑπερβάλλοντος τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου κατ' οὐσία ἦταν μεταβλητό, λόγω τῶν ὑπολογισμῶν τοῦ τελικοῦ στοιχείου τῆς τιμῆς στούς ὁποίους προέβαινε τότε ἡ ὁμοσπονδιακή διοίκηση μονοπωλίου. Κατά συνέπεια, ἡ ἐπιστροφή τῶν 80 DM πρέπει νά θεωρηθεῖ ὡς κατ' ἀποκοπή ἐπιστροφή τοῦ ὑπερβάλλοντος καί τοῦ τελικοῦ στοιχείου, τά ὁποῖα εἶχαν εἰσπραχθεῖ κατά τήν ἐναποθήκευση.

9 Ἡ ποσότης τοῦ ἐπιδίκου πρώτου ἀποστάγματος εὑρίσκετο κατά τήν ἡμερομηνία ἀναφορᾶς ἐντός μιᾶς δεξαμενῆς ἀποθηκεύσεως (Tanklager) τῆς ἑταιρίας Pabst & Richarz, προσφευγούσης στήν κυρία δίκη. Δέν ἀμφισβητεῖται ὅτι ἡ δεξαμενή

ἀποθηκεύσεως αὐτή δέν περιλαμβάνεται στίς ἀποθῆκες γιά τίς ὁποῖες ἰσχύουν τά μέτρα ἀπαλλαγῶν πού προεβλέποντο στίς ὑπουργικές ἐγκυκλίους.

10 Σύμφωνα μέ τήν διάταξη περί παραπομπῆς, ἡ προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη εἶχε καταβάλει τό ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου ὕψους 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο κατά τήν ἐναποθήκευση τοῦ πρώτου ἀποστάγματος. Τό ποσό τοῦ ὑπερβάλλοντος αὐτοῦ τῆς ἐπεστράφη, ἀλλά ἡ προσφεύγουσα ζήτησε πρόσθετη ἀπαλλαγή ὕψους 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο, ἰσχυριζομένη ὅτι προσέκρουε στήν ἀρχή τῆς ἰσότητος τό γεγονός ὅτι τά ἀποστάγματα πού εἶχαν ἀγορασθεῖ ἀπό τήν ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου καί εὑρίσκοντο στίς ἰδιωτικές ἀποθῆκες κατά τήν ἡμερομηνία ἀναφορᾶς ἔτυχαν ἀπαλλαγῆς 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο, χωρίς νά ἔχουν προηγουμένως ἐπιβαρυνθεῖ μέ ὁποιοδήποτε φόρο, ἐνῶ δέν ἐχορηγήθη καμμία παρόμοια ἀπαλλαγή γιά τά ἀποθέματα πού εὑρίσκοντο στήν δική της δεξαμενή ἀποθηκεύσεως.

11 Κατά τήν δίκη ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου, ἡ προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη προέβη σέ διαφορετική παρουσίαση τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν καί τῆς βάσεως τῆς ἀξιώσεώς της περί ἐπιστροφῆς. Ἰσχυρίσθη συγκεκριμένα — καί ἡ Oberfinanzdirektion δέν τήν ἀντέκρουσε — ὅτι εἶχε καταβάλει γιά τό πρῶτο ἀπόσταγμα πού εὑρίσκετο στήν δεξαμενή της ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου ὕψους 16,05 DM ἀνά ἑκατόλιτρο αἰθυλικῆς ἀλκοόλης καί ὅτι τῆς εἶχε ἐπιστραφεῖ ποσό τοῦ ἰδίου ὕψους ἀνά ἑκατόλιτρο. Ἐξ αὐτοῦ συνεπέρανε ὅτι ἡ ρύθμιση ἀπαλλαγῶν, πού προεβλέπετο μέ τίς ὑπουργικές ἐγκυκλίους, δέν εἶχε ἐφαρμοσθεῖ στήν περίπτωσή της καί γιά τόν λόγο αὐτό ἀξιώνει τήν ἀπαλλαγή τῶν 80 DM ἀνά ἑκατόλιτρο.

12 Δέν ἐναπόκειται ὅμως στό παρόν Δικαστήριο, ἀλλά στό ἐθνικό δικαστήριο νά διαπιστώσει τά πραγματικά περιστατικά ἀπό τά ὁποῖα ἀνεφύη ἡ διαφορά καί νά συναγάγει ἐξ αὐτῶν τά ἀναγκαῖα συμπεράσματα γιά τήν ἀπόφαση πού καλεῖται νά ἐκδώσει.

13 Τό Finanzgericht ἔκρινε κατ' ἀρχάς ὅτι τό πρός ἐπίλυση πρόβλημα συνίσταται στήν διαφορετική μεταχείριση ἀφ' ἑνός μέν τῶν οἰνοπνευματωδῶν τοῦ μονοπωλίου, τά ὁποῖα ἀπολαύουν κατ' ἀποκοπήν ἐπιστροφῆς, ἄν καί δέν ἔχουν προηγουμένως ἐπιβαρυνθεῖ μέ ὁποιοδήποτε φόρο, ἀφ' ἑτέρου δέ τῶν εἰσαγομένων οἰνοπνευματωδῶν, στήν περίπτωση τῶν ὁποίων μέ τήν κατ' ἀποκοπήν ἐπιστροφή ἐπιδιώκεται ἡ ἀντιστάθμιση τῆς προηγουμένης καταβολῆς τοῦ ὑπερβάλλοντος τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου. Κατά τήν προσωρινή ἄποψη τοῦ Finanzgericht, ἡ ρύθμιση ἀπαλλαγῶν ἀντίκειται ἀπό τῆς ἀπόψεως αὐτῆς στό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, καθώς καί στό ἄρθρο 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μέ τήν Ἑλλάδα, καθ' ὅσον πρόκειται γιά εἰσαγωγή οἰνοπνευματωδῶν ἀπό τήν Ἑλλάδα.

14 Τό Finanzgericht ἔλαβε πάντως ὑπ' ὄψη του τό γεγονός ὅτι ἡ ρύθμιση ἀπαλλαγῶν χαρακτηρίζεται σέ ὁρισμένες ἀποφάσεις γερμανικῶν δικαστηρίων ὡς μέτρο ἐπιδοτήσεων, λόγω τοῦ στενοῦ δεσμοῦ της μέ τήν πώληση τῶν οἰνοπνευματωδῶν τοῦ μονοπωλίου, τό ἔλλειμμα τοῦ ὁποίου καλύπτεται ἀπό τόν κρατικό προϋπολογισμό. Ἐπί πλέον, ἡ Oberfinanzdirektion διετύπωσε τήν ἄποψη ὅτι τό ἄρθρο 37 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, τό ὁποῖο περιέχει διατάξεις γιά τά κρατικά μονοπώλια, ὅπως εἶναι τό γερμανικό μονοπώλιο οἰνοπνεύματος, ἀποκλείει τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 95.

15 Προκειμένου νά ἐπιλύσει τά προβλήματα αὐτά, τό Finanzgericht ὑπέβαλε τά ἀκόλουθα τρία ἐρωτήματα:

«1) Ἔχουν τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί τό ἄρθρο 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μεταξύ τῆς ΕΟΚ καί τῆς Ἑλλάδος ἤ τό ἄρθρο 37 τῆς συνθήκης ΕΟΚ τήν ἔννοια ὅτι ἕνα κρατικό μέτρο, τό ὁποῖο σέ συνδυασμό μέ μία αὔξηση τῶν φόρων οἰνοπνεύματος καί μέ τήν χορήγηση ἐνισχύσεως σέ ὁρισμένους ἐγχωρίους οἰνοπνευματοποιούς γιά τά οἰνοπνευματώδη πού ἔχουν διαθέσιμα κατά τόν χρόνο λήψεως τοῦ ἐν λόγω μέτρου καί τά ὁποῖα δέν ἔχουν ἀκόμη ἐπιβαρυνθεῖ μέ φόρο, διατάσσει τήν χορήγηση ἀπαλλαγῆς στό πλαίσιο τοῦ συστήματος ἐπιβολῆς τοῦ φόρου, πρέπει νά κριθεῖ μέ γνώμονα τίς διατάξεις αὐτές, ἤ ἡ ἀπαλλαγή αὐτή πρέπει νά κριθεῖ μέ γνώμονα τίς διατάξεις περί ἐνισχύσεων τῶν ἄρθρων 92 ἐπ. τῆς συνθήκης ΕΟΚ;

2) Σέ περίπτωση πού ἔχουν ἐφαρμογή οἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 37 καί/ἤ 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί τοῦ ἄρθρου 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως:

Οἱ διατάξεις αὐτές ἔχουν τήν ἔννοια ὅτι παρέχουν στόν εἰσαγωγέα τό δικαίωμα νά ζητήσει τήν ἀπαλλαγή ἀπό φόρους καταναλώσεως τῶν εἰσαγομένων οἰνοπνευματωδῶν ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη κατά τό ἴδιο μέτρο πού ἀπαλλάσσονται τά ἐγχώρια οἰνοπνευματώδη βάσει γενικῶν διοικητικῶν διατάξεων, καί μάλιστα ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἄν τό μέτρο ἀπαλλαγῆς χαρακτηρίζεται κατά τό ἐθνικό δίκαιο ὡς ἐπιδότηση ἤ ὡς μέτρο φορολογικῆς ἐπιεικείας καί ἀπό τό ἄν τό μέτρο ἀπαλλαγῆς εἶναι κατά τό ἐθνικό δίκαιο νόμιμο ἤ παράνομο;

3) Σέ περίπτωση πού ἔχουν ἐφαρμογή οἱ διατάξεις περί ἐνισχύσεων:

Ἡ γενική ἀρχή τῆς ἰσότητος πού ἰσχύει στό κοινοτικό δίκαιο παρέχει στόν εἰσαγωγέα ἑνός ἐμπορεύματος τό δικαίωμα νά ζητήσει τήν χορήγηση ἐπι-

δοτήσεων γιά τά οἰνοπνευματώδη πού εἰσάγει ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη κατά τό ἴδιο μέτρο πού χορηγοῦνται σέ ἄλλους εἰσαγωγεῖς ἤ ἐγχωρίους οἰνοπνευματοποιούς ἤ ἐμπόρους οἰνοπνεύματος;»

16 Τά δύο πρῶτα ἐρωτήματα, τά ὁποῖα ἀφοροῦν τόν χαρακτηρισμό ἀπό ἀπόψεως κοινοτικοῦ δικαίου μιᾶς ρυθμίσεως ἀπαλλαγῶν ὅπως αὐτή πού ἀποτελεῖ τό ἀντικείμενο τῆς κυρίας δίκης, πρέπει νά ἐξετασθοῦν ἀπό κοινοῦ.

17 Τά ἐρωτήματα αὐτά ἀναφέρονται κυρίως στό ζήτημα ἄν μία ρύθμιση ἀπαλλαγῶν, ἡ ὁποία ἐθεσπίσθη βάσει διοικητικῶν ὁδηγιῶν σέ συνδυασμό μέ τήν τροποποίηση τῶν φόρων οἰνοπνεύματος κατόπιν τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ ἐθνικοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, πρέπει νά κριθεῖ μέ γνώμονα τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί τό ἄρθρο 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μέ τήν Ἑλλάδα ἤ ἄν σέ αὐτό ἀντίκειται ἡ ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 37 ἤ τῶν ἄρθρων 92 καί 93 τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί ἄν στήν πρώτη περίπτωση ὁ εἰσαγωγεύς δύναται νά ἐπικαλεσθεῖ τίς διατάξεις αὐτές ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων.

18 Ὅπως ὀρθῶς ἐτόνισε ἡ Ἐπιτροπή, ὁ νομικός χαρακτηρισμός ἑνός ἐθνικοῦ μέτρου ἀπό ἀπόψεως κοινοτικοῦ δικαίου δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τήν θέση πού κατέχει στό ἐθνικό δίκαιο ἤ ἀπό τόν χαρακτηρισμό του κατά τό δίκαιο αὐτό. Ἡ ἀνάγκη ὁμοιομόρφου ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τῆς συνθήκης σέ ὅλη τήν Κοινότητα προϋποθέτει τήν αὐτόνομη ἑρμηνεία τῶν διατάξεων αὐτῶν.

19 Σύμφωνα μέ παγία νομολογία τοῦ Δικαστηρίου, τό ἄρθρο 95 περιλαμβάνει ὅλα τά φορολογικά μέτρα πού θά ἠδύναντο νά θίξουν τήν ἴση μεταχείριση τῶν ἐγχωρίων καί τῶν εἰσαγομένων προϊόντων. Ἡ διάταξη αὐτή, ἑπομένως, ἐφαρμόζεται καί στά μέτρα ἀπαλλαγῶν πού παρέχουν, στό πλαίσιο τῆς αὐξήσεως τῶν φόρων οἰνοπνεύματος, εὐνοϊκότερη μεταχείριση στά ἐθνικά προϊόντα ἀπό ὅ,τι στά εἰσαγόμενα ὁμοειδῆ προϊόντα, ἀκόμη καί ἄν τά μέτρα αὐτά ἐλήφθησαν βάσει διοικητικῶν ὁδηγιῶν.

20 Πρέπει ἐπίσης νά ὑπενθυμισθεῖ ὅτι στήν ἀπόφαση τῆς 25ης Νοεμβρίου 1981 (Andresen, 4/81, δέν ἔχει δημοσιευθεῖ ἀκόμη στήν Συλλογή) τό Δικαστήριο ἔκρινε ὅτι ὡς «φόρος» κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ θεωρεῖται, ὅσον ἀφορᾶ τήν τιμή πωλήσεως πού καθορίζει ἕνα ἐθνικό μονοπώλιο, μόνο τό τμῆμα ἐκεῖνο τῆς τιμῆς αὐτῆς πού τό μονοπώλιο εἶναι ὑποχρεωμένο ἀπό τόν νόμο νά καταβάλλει στό δημόσιο ταμεῖο ὡς φόρο οἰνοπνεύματος, τό ὕψος

τοῦ ὁποίου εἶναι καθορισμένο, ἐνῶ δέν θεωρεῖται κανένα ἄλλο στοιχεῖο ἢ ἐπιβάρυνση, οἰκονομικῆς ἢ ἄλλης φύσεως πού συνυπολογίζεται γιά τόν σχηματισμό τῆς τιμῆς τοῦ μονοπωλίου.

21 Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι συνιστᾶ διάκριση τό φορολογικῆς φύσεως στοιχεῖο πού περιέχεται στόν φόρο τῶν εἰσαγομένων οἰνοπνευματωδῶν καί ἀντιστοιχεῖ σέ ἕνα στοιχεῖο, τό ὁποῖο δέν ἔχει φορολογικό χαρακτῆρα καί περιέχεται στήν τιμή πωλήσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν πού διαθέτει στό ἐμπόριο ἡ ὁμοσπονδιακή διοίκηση τοῦ μονοπωλίου. Κατά συνέπεια, ἄν χορηγηθεῖ ἀπαλλαγή ἴσου ὕψους ἀπό διαφορετικές φορολογικές ἐπιβαρύνσεις πού ἐπιβάλλονται, ἀφ' ἑνός μέν, στά εἰσαγόμενα οἰνοπνευματώδη, ἀφ' ἑτέρου δέ, στά ἐγχώρια οἰνοπνευματώδη τοῦ μονοπωλίου, συνεχίζεται ἡ δυσμενέστερη φορολογική μεταχείριση τῶν εἰσαγομένων οἰνοπνευματωδῶν καί ἡ προαναφερθεῖσα διάκριση ἐξακολουθεῖ νά ὑφίσταται.

22 Ὑπό τίς συνθῆκες αὐτές δέν ἔχει σημασία τό ζήτημα ἄν τά μέτρα αὐτά ἀπαλλαγῶν δύνανται νά θεωρηθοῦν καί ὡς μέτρα ἐνισχύσεων κατά τήν ἔννοια τῶν ἄρθρων 92 καί 93 τῆς συνθήκης ΕΟΚ. Πράγματι, σύμφωνα μέ τήν νομολογία τοῦ Δικαστηρίου — πρβλ. μεταξύ ἄλλων τήν ἀπόφαση τῆς 21ης Μαΐου 1980 στήν ὑπόθεση 73/79 (Ἐπιτροπή κατά Ἰταλίας, Slg. 1980, σ. 1547) — τό μέτρο τό ὁποῖο πραγματοποιεῖται μέσω φορολογίας πού ἐνέχει διάκριση καί τό ὁποῖο δύναται συγχρόνως νά θεωρηθεῖ ὡς ἐνίσχυση κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 92, ἐμπίπτει ὁπωσδήποτε στό ἄρθρο 95.

23 Τό γεγονός ἄλλωστε ὅτι τά μέτρα ἀπαλλαγῶν συνδέονται μέ τήν διαρρύθμιση τοῦ ἐθνικοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος δέν ὁδηγεῖ σέ διαφορετικό συμπέρασμα. Ὅπως ἐδέχθη τό Δικαστήριο στήν ἀπόφασή του τῆς 13ης Μαρτίου 1979 στήν ὑπόθεση 86/78 (Peureux, Slg. 897), τό ἄρθρο 37 ἀφορᾶ μόνο τίς δραστηριότητες ἐκεῖνες πού συνδέονται ἀπό τήν φύση τους μέ τήν ἐπιτέλεση τῆς εἰδικῆς λειτουργίας τοῦ σχετικοῦ μονοπωλίου. Ἑπομένως, τό ἄρθρο αὐτό δέν ἐφαρμόζεται στίς διατάξεις τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου πού δέν ἀφοροῦν τήν ἐπιτέλεση τῆς εἰδικῆς λειτουργίας αὐτῆς, ὅπως εἶναι οἱ διατάξεις περί ἀπαλλαγῆς ἤδη φορολογηθέντων οἰνοπνευματωδῶν.

24 Ἀπό τά ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ ἐφαρμόζεται στήν ἐσωτερική ρύθμιση ἀπαλλαγῶν σύμφωνα μέ τήν ὁποία τά οἰνοπνευματώδη ἀπό τά ἄλλα Κράτη μέλη ὑφίστανται — 6άσει διοικητικῶν ὁδηγιῶν — δυσμενέστερα μεταχείριση ἀπό ὅ,τι τά ὁμοειδῆ ἐθνικά προϊόντα. Δεδομένου ὅτι τό ἄρθρο 95 ἔχει ἄμεση ἐφαρμογή, ὁ εἰσαγωγεύς οἰνοπνευματωδῶν ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη δύναται νά ἐπικαλεσθεῖ τήν διάταξη αὐτή ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων.

25 Τό ἄρθρο 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μέ τήν Ἑλλάδα ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Οὐδέν Συμβαλλόμενον Μέρος πλήττει ἀμέσως ἤ ἐμμέσως τά προϊόντα τοῦ ἑτέρου Συμβαλλομένου Μέρους δι' ἐσωτερικῶν φορολογικῶν ἐπιβαρύνσεων οἱασδήποτε φύσεως, ἀνωτέρων τῶν πληττουσῶν ἀμέσως ἤ ἐμμέσως τά ὅμοια ἐθνικά προϊόντα.

Οὐδέν Συμβαλλόμενον Μέρος πλήττει τά προϊόντα τοῦ ἑτέρου Συμβαλλομένου Μέρους δι' ἐσωτερικῶν φορολογικῶν ἐπιβαρύνσεων συνεπαγομένων ἔμμεσον προστασίαν τῆς παραγωγῆς ἑτέρων προϊόντων.

Τά Συμβαλλόμενα Μέρη καταργοῦν, τό ὁραδύτερον κατά τήν ἀρχήν τοῦ τρίτου ἔτους ἀπό τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τῆς συμφωνίας, τάς ἀντιτιθεμένας εἰς τούς ἀνωτέρω κανόνες διατάξεις, τάς ὑφισταμένας κατά τήν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος ταύτης.»

26 Ἡ διάταξη αὐτή, ἡ διατύπωση τῆς ὁποίας ὁμοιάζει μέ τήν διατύπωση τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ἐπιτελεῖ, στό πλαίσιο τῆς συνδέσεως μεταξύ τῆς Κοινότητος καί τῆς Ἑλλάδος, τήν ἴδια λειτουργία ὅπως τό ἄρθρο 95 καί περιλαμβάνεται μεταξύ τῶν διατάξεων πού εἶχαν ὡς σκοπό νά προετοιμάσουν τήν εἴσοδο τῆς Ἑλλάδος στήν Κονότητα μέ τήν δημιουργία μιᾶς τελωνειακῆς ἑνώσεως, μέ τήν ἐναρμόνιση τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς, μέ τήν θέσπιση τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐργαζομένων καί μέ ἄλλα μέτρα προοδευτικῆς προσαρμογῆς στίς ἀπαιτήσεις τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου.

27 Κατά συνέπεια, ἀπό τήν διατύπωση τοῦ προαναφερθέντος ἄρθρου 53 παράγραφος 1 καί ἀπό τό ἀντικείμενο καί τήν φύση τῆς συμφωνίας συνδέσεως στήν ὁποία τό ἄρθρο αὐτό ἀνήκει συνάγεται ὅτι ἀντίκειται στήν διάταξη αὐτή ἡ ἐθνική ρύθμιση ἀπαλλαγῶν, σύμφωνα μέ τήν ὁποία τά ἐγχώρια οἰνοπνευματώδη τυγχάνουν εὐνοϊκοτέρας φορολογικῆς μεταχειρίσεως ἀπό αὐτά πού εἰσάγονται ἀπό τήν Ἑλλάδα. Ἡ διάταξη αὐτή περιέχει μία σαφῆ καί ρητή ὑποχρέωση, ἡ ἐκτέλεση καί τά ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας δέν ἐξαρτῶνται ἀπό τήν ἔκδοση ἄλλης μεταγενεστέρας πράξεως. Ὑπό τίς προϋποθέσεις αὐτές, πρέπει νά θεωρηθεῖ ὅτι τό ἄρθρο 53 παράγραφος 1 ἔχει ἄμεση ἐφαρμογή ἀπό τήν ἀρχή τοῦ τρίτου ἔτους μετά τήν ἔναρξη τῆς ἰσχύος τῆς συμφωνίας, ὁπότε ἔπρεπε δυνάμει τοῦ τρίτου ἐδαφίου νά ἔχουν καταργηθεῖ ὅλα τά μέτρα πού ἀντέκειντο στήν διάταξη αὐτή.

28 Ἑπομένως, ἡ ἀπάντηση στό πρῶτο καί στό δεύτερο ἐρώτημα πρέπει νά εἶναι ὅτι ὁ εἰσαγωγεύς οἰνοπνευματωδῶν ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη ἤ ἀπό τήν Ἑλλάδα

δύναται νά ἐπικαλεῖται ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ἤ, ἀντιστοίχως, τοῦ ἄρθρου 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μέ τήν Ἑλλάδα κατά τῆς ἐφαρμογῆς ἐσωτερικῶν μέτρων ἀπαλλαγῆς ἀπό φόρους ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος, τά ὁποῖα ἐθεσπίσθησαν βάσει διοικητικῶν ὁδηγιῶν σέ συνδυασμό μέ τροποποίηση τῶν φόρων ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος συνεπεία τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ ἐθνικοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, ἐφ' ὅσον τά μέτρα αὐτά ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τήν δυσμενέστερη μεταχείριση τῶν οἰνοπνευματωδῶν αὐτῶν ἔναντι τῶν ὁμοειδῶν ἐθνικῶν προϊόντων.

29 Ἐν ὄψει τῆς ἀπαντήσεως αὐτῆς, παρέλκει ἡ ἐξέταση τοῦ τρίτου ἐρωτήματος,τό ὁποῖο ἀφορᾶ τούς τρόπους ἐφαρμογῆς τῶν ἄρθρων 92 καί 93 τῆς συνθήκης ΕΟΚ.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

30 Τά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑπεβλήθη ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἡ ὁποία κατέθεσε παρατηρήσεις στό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου ὅτι ἡ παροῦσα διαδικασία ἔχει ὡς πρός τούς διαδίκους τῆς κυρίας δίκης τόν χαρακτῆρα παρεμπίπτοντος, που ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σ' αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφανθεῖ ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρῶτο τμῆμα)

κρίνοντας ἐπί τῶν ἐρωτημάτων πού τοῦ ὑπέβαλε μέ διάταξη τῆς 31ης Ὀκτωβρίου 1980 τό Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου ἀποφαίνεται:

Ὁ εἰσαγωγεύς οἰνοπνευματωδῶν ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη ἤ ἀπό τήν Ἑλλάδα δύναται νά ἐπικαλεῖται ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ἤ, ἀντιστοίχως, τοῦ ἄρθρου 53 παράγραφος 1 τῆς συμφωνίας συνδέσεως μέ τήν Ἑλλάδα κατά τῆς ἐφαρμογῆς ἐσωτερικῶν μέτρων ἀπαλλαγῆς ἀπό φόρους ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος, τά ὁποῖα ἐθεσπίσθησαν βάσει διοικητικῶν ὁδηγιῶν σέ συνδυασμό μέ τροποποίηση τῶν

φόρων ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος συνεπεία τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ ἐθνικοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, ἐφ' ὅσον τά μέτρα αὐτά ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τήν δυσμενέστερη μεταχείριση τῶν οἰνοπνευματωδῶν αὐτῶν ἔναντι τῶν ὁμοειδῶν ἐθνικῶν προϊόντων.

Bosco O'Keeffe Koopmans

Ἐδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβούργο στίς 29 Ἀπριλίου 1982.

Κατ' ἐντολή τοῦ γραμματέως

A. W. H. Meij

Κύριος ὑπάλληλος διοικήσεως

Ὁ πρόεδρος τοῦ πρώτου τμήματος

G. Bosco

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ SIMONE ROZÈS ΠΟΥ ΑΝΕΠΤΥΧΘΗΣΑΝ ΣΤΙΣ 28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1982 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

Τό Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου σᾶς ὑπέβαλε αἴτηση περί ἐκδόσεως προδικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῶν ἄρθρων 37, 92 ἐπ. καί 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί τῆς παραλλήλου διατάξεως, τῆς συμφωνίας συνδέσεως μεταξύ τῆς ΕΟΚ καί τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1961.

Τά περιστατικά εἶναι τά ἑξῆς:

I — Ὑφίσταται ἐκκρεμής διαφορά μεταξύ τῆς ἑταιρίας Pabst & Bicharz KG, εἰσαγωγέως οὐδετέρου οἰνοπνεύματος προελεύσεως οἴνου («Branntwein aus Wein»), καί τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Διοικήσεως Οἰκονομικῶν.

1. Ἡ διαφορά αὐτή ἀνέκυψε στό πλαίσιο τῶν μεταβατικῶν μέτρων πού ἔλαβαν οἱ ἁρμόδιες ἀρχές τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας κατόπιν τῶν ἀποφάσεών σας τοῦ Φεβρουαρίου 1976, μέ τίς ὁποῖες κρίνατε κυρίως ὅτι ἀντέβαιναν στήν συνθήκη οἱ ἀπαγορεύσεις εἰσαγωγῆς [2] καί οἱ φόροι κατά τήν εἰσαγωγή [3] ὑπέρ τῶν ἐθνικῶν μονοπωλίων, καθώς καί τό μέρος τοῦ φόρου πού ἐπιβαρύνει τά εἰσαγόμενα οἰνοπνευματώδη τό ὁποῖο καλεῖται «Monopolausgleichspitze» (ὁ ὅρος αὐτός συνήθως ἀποδίδεται στά ἑλληνικά ὡς «ὑπερβάλλον τοῦ ἐξισωτικοῦ φόρου μονοπωλίου») (17 Φεβρουαρίου 1976, Rewe, ὑπόθεση 45/75, Rec. σ. 181).

1 — Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά.

2 — 3 Φεβρουαρίου 1976, Manghera, ὑπόθεση 59/75, Rec. σ. 91.

3 — 17 Φεβρουαρίου 1976, Miritz, ὑπόθεση 91/75, Rec. σ. 217.